

LBRIS

We know
books

TITUS BĂRBULESCU

FIINȚA NEAMULUI , ROMÂNESC

**Cu o prefață de
EUGEN SIMION**

Editura VESTALA

București, 2005

CUPRINS

Eugen Simion, <i>Prefață</i>	5
Texte filosofice	9
Despre ființa neamului românesc	10
Limba și pământul hrănitor	18
Cum este românul	27
Sfintele Paști și „Tinerete fără bătrânețe“	30
A fi sau a nu fi maniheist...	32
Ciocoi și neociocoi	39
Simion Mehedinți, Hermann von Keyserling, Petre	
Țuța și destinul românesc	46
Despre naționalismul românesc și norocul,	
nenorocul românilor	55
Studii literare	61
Originile versului românesc	62
Străinul în literatura română	77
Actualitatea lui Eminescu	93
Mihai Eminescu și Basarabia	97
Eminescu după Eminescu	101
I. L. Caragiale, junimist infidel...	104
Alexandru Macedonski și literatura franceză	113
Alexandru Macedonski: „Părintele simbolismului	
românesc“	132
Rânduri despre Ion Barbu și dimensiunea	
balcanică	142

Emil M(ihai) Cioran (născut în 1911)	149
Discursul socio-politic al romancierului Marin Preda	151
Memorialistică	163
Scriitorul C. Virgil Gheorghiu: preot	164
Premiul Nobel și românii	172
Citind pe Marta Bibescu	176
Cu Mircea Eliade prin Paris	181
Emil Cioran despre Mircea Eliade	185
Citindu-l pe Cioran	188
Citindu-l pe Horia Stamatu	193
Amintiri despre Mircea Vulcănescu	199
Horia Stamatu	209
Sculptorul Dimitrie Anastase (1909-1984)	215
Petrecheri estivale	218
Elie Wiesel, <i>Le testament d'un poète juif assassiné</i>	221
Articole istorico-politice	227
Însemnări	228
Napoleon al III-lea și Principatele Moldo-Valahe	241
Unirea Principatelor (1859) și unirea românilor	245
Paul Morand și românii	251
Dacă, la 26 iunie 1940, România ar fi respins ultimatumul sovietic	258
Revizionismul	277
Iluzia pacifistă	282
Citadela fortificată și citadela sfărâmată	286
Imperiul sovietic bolnav de naționalisme...	291

Greu la deal cu boii mici...	296
Război și pace	302
România în anul 2000	311

I. Oprișan: Titus Bărbulescu. Articol de dicționar.....	314
--	------------

LBRIIS

We know
books

Texte filosofice

DESPRE FIINȚA NEAMULUI ROMÂNESC

Nemăntuită este tema ființei neamului românesc sortit să dăinuiască și să crească sub vreme sau peste vremea lui istorică de aproape două milenii! Ca etos cultural, civilizație, limbă, „peste prăpăstii de potrivnicie“, ar fi spus A. Cotruș... Sau să piară! – „Să piară neamul românesc! Auzi dumneata?“ se întreba „arbănașul român“ I. L. Caragiale, într-o scrisoare care relatează vizita lui făcută la închisoarea din Szeghedin unde se afla O. Goga: Nu. Nu se poate.

Românul a fost semănat de Dumnezeu într-un spațiu antropogeografic favorabil în ce privește nucleul dezvoltării lui organice și de roire spirituală. Locul nașterii și al creșterii lui etnogenetice este cetatea Transilvaniei, peisaj de plai cu pășuni alpestre, cu așezări umane: *fsate* (fossatum, foste tabere militare altădată în nordul și sudul Dunării... constituite plugărește, jos, pe valea apei, cu lunca ei, crângul și câmp de arat, semănat, la marginea codrului secular care urcă rărindu-se – rariști de brad, apoi de jnepi –, cărări șerpuitoare printre arbori, smâncuri de izvoare, uneori stânci și vaduri printre ele, de trecut apa; astăzi, *satele*, cu case de piatră, de lemn, acareturi, poartă largă, cu două laturi, care se deschide când intră vitele; satele, casele sunt adunate în jurul bisericii; câte-un cătun răsfirat deasupra satului, pe coastă, pe lângă „drumul oilor“, cu strungă, la adăpost de viscol, cu „de-ale mâncării“ iarna sau vreme de bejenie... Obștea satului are orânduiala ei „după lege“, legea pământului moștenită din moși-strămoși: un jude, un „Chinez“ (adică un „cneaz“) hotărăște cu sfatul lui ce se cade, ce nu se cade între raporturile dintre oameni, în caz de ceartă pe avutul și drepturile unora contra altora... Din aceeași societate rurală fac parte preotul, cântăreții, soldații, meseriașii: lemnari, olari, ciubotari, urdari, păcurari, adică ciobani cu turma. Femeile torc lână, bat cânepa, țes covoare, spală, bat rufe la râu, duc de mâncare

bărbaților la câmp, fac copii de care se ocupă să fie mai vrednici decât tații lor, mai luminați, de aceea duminica îi duce mama la biserică, la domnul părinte... Turmele transhumează după primăvara mieilor, când urcătoare spre cumpăna apelor, apoi coborătoare în văile croite de firul apei printre pasuri și trecători ce străbat munții înconjurători ca niște raze pornite din centrul Rozei Vânturilor: spre Țara Românească, adică dealurile, codrii, câmpiile dunărene, peste „Vadul oilor“ la marea „Pontului Euxin“; când spre Moldova, adică dealurile, codrii și câmpiile nistriene, peste limanul Nistrului, mai departe, prin părțile tătarești; la miazănoapte, străbătând Carpații de sus, când codrii „de aramă și pădurea de argint“, plaiul, dealurile, izvoarele Siretului, Ceremușul, când, prin Maramureș, spre izvoarele, apoi câmpia Tisei, coborând la vale; la apus, străbătând Apusenii cu băile lor săpate sub piatră, de oameni „de piatră“, din care și-au făurit sufletul sfărâmând-o, mândri ca lemnul nobil făcut cercuri, butoaie, unelte casnice, stupi, case, porți înflorite, troițe, biserici... Apoi, turmele cotesc spre miazăzi, spre câmpia Banatului; din nou, urcătoare prin dealuri, codri, plaiuri ale Carpaților bănățeni și ai Ungrovlahiei, pe „drumul oilor“, peste vama cucului, spre Dunăre care a intrat în țară luptând cu elementele și forța destinului, la Cazane, la Porțile de fier... Vreo 32 sunt diviziunile geometrice radiante, pornind din centrul Rozei Vânturilor. Numeroase sunt turmele transhumate ale ființei biologice și spirituale românești, pornind în chip de raze din cetatea Transilvaniei spre marginea rotundă a solului și a firii românului. Circumferință cu relief legănat: munte, deal, șes, fluvii, ape care se varsă în Tisa, Dunăre, Marea Neagră; în Siret, Prut, din nou Dunărea și delta ei, Nistrul, limanul lui, din nou Marea Neagră. Căci rotund și legănat este pământul românului cuprins între hotarele lui geopolitice și spirituale... Ca firea lui născută din moartea „Daciei Felix“ căci asta este soarta unui om și a unui popor de oameni: să nască din grăuntele care a murit! „Românitatea“ s-a născut și s-a dezvoltat fertil, de-a lungul a 19 secole, în chip de raze și spirale de ființă românească: vreo 32 de raze pornite din leagănul facerii lui etnogenetice spre circumferința Rozei Vânturilor! Cuvântul dacilor romanizați s-a transmis dacilor liberi; apoi „barbarilor“ care s-au asimilat băștinașilor, s-au așezat printre ei, au îndurat împreună cu ei alte invazii... Mai ales, au deprins limba, doinele de dor și de urât, cântecele bătrânești, jocurile, hora, trânta dreaptă. S-au creștinat, s-au „cumetrit“ cu pământeni, s-au făcut o apă și-un pământ. Au intrat în „ecologia umană“ a neamului românesc, adică în *discursul lui*

cultural și geopolitic de apărare a ființei pământului locuit („oikos“ înseamnă casă „logos“, discurs...) și a firii românului contra predațiunilor naturale și a prădătorilor cu chip de fiară aduși de valurile și veniturile istoriei. Nu sângele frământat din mai multe seminții al românului face ființa românească, ci limba și iubirea de pământul românesc date lui mistic, în termeni de cuvânt și patrimoniu sacru, cu misiunea de a-l sfinți. Omul sfințește locul. Românul a sfințit locul. Va continua să-l sfințească, cântând în luptă cu forța destinului, în vers legănat, dar aprig al „Doinei“ lui Eminescu, al lui „Deșteaptă-te Române“, cântând forța lui culturală și civilizatoare, liberatoare din lanțurile tiraniei aculturale, bestiale, inumane, care au exilat poporul român înlăuntrul și în afara hotarelor lui firești, de o jumătate de secol încoace. Precum, în alte timpuri, alte locuri și alți oameni loviți de soartă, în Italia bunăoară, de acum un secol, fiecare italian ascultând sau executând în cor: *Va, pensiero!* din *Nabucco*, de Verdi, se identifica cu soarta exilaților din țara ciuită și ocupată de străinul de altă limbă, mărturisind în cântec speranța reîntregirii ei. Și bucuria omului făcut după chipul lui Dumnezeu, care își scutură lanțurile robiei de sub cei „fără Dumnezeu“...

Într-o cuprinzătoare sinteză: *Le Pays et le Peuple roumains* (București, 1937), S. MEHEDINȚI formula și explica trei parametri determinanți pentru geografia, etnografia și istoria poporului român, născut, format organic și spiritual în cadrul rotund și legănat al citadelei Carpaților, cu ieșire, adică roire culturală și civilizatoare, la Dunăre, Marea Neagră, Nistru, Tisa superioară.

1. „Pământul românesc – legat de axa Carpaților Nord – Sud, perpendiculară pe axa Carpaților Est – Vest – formează geografia umană cea mai avansată a Europei față de stepa ponto-asiatică. Adevărata frontieră dintre continentul nostru și Asia trece prin istmul care separă Marea Neagră de Marea Baltică...” (De-a lungul lui, s-a stabilit până ieri linia de fractură Nord – Sud a Europei, care este astăzi pe cale de a fi străbătută de poduri și punți de comunicare, adică de circulație liberă, competitivă – din punctul de vedere al pieței economice – a ideilor, a bunurilor, a democrației întemeiate pe drepturile omului și ale cetățeanului; pe libertățile fundamentale, pe separația puterilor în stat, care „purced de la națiune“, după cum zice art. 3 din *Declarația Drepturilor Omului* (1789)... Iar, națiunea, într-o societate modernă, cu frontiere politice și morale permeabile, nu poate fi închisă între ziduri chinezești, ci deschisă cultural, lingvistic, ideologic, economic omului și mesaju-

lui său umanist, care, la rândul lui nu purcede nici din „majoritatea, nici din minoritățile naționale“, ci din privilegiul dat omului de „a se naște liber și egal în drepturi“... (art. 1 din *Declarația Drepturilor Omului*, 1789).

2. „Pe acest pământ, intralimes, continuă S. Mehedinți, s-a născut un popor și un etos spiritual, așezat într-o cruce a drumurilor de invazie a popoarelor migratoare (*Randvolk*). Din Antichitate, romanii au rezistat vremelnice contra invaziilor venite din stepa orientală, precum și contra hoardelor – întâi de pradă, apoi colaboratoare cu Imperiul roman, căci și el, și ele s-au încreștinat –, venite din Nord, din Vest...“ Putem adăuga, venit din Sud: Islamul, pe care românii nu l-au adoptat niciodată. Nu s-au turcit. I-au împrumutat totuși înțelepciunea discursului filosofic popular al lui Nastratin Hogeia (conform „Isarlăcul“ de Ion Barbu...) L-au românizat, cu ajutorul lui Păcală și Tândală ai noștri! Și ai lui Stan pășitul. Și Ivan Turbincă, care – prin Creangă – de la slavi revine. Ei și? Să fie binevenit, în românitate! Tata rus, mama rusoaică, Ivan Moldovan!

3. „Substratul anthropologic al poporului român este unul dintre cele vechi ale Europei. Se înrudește ca limbă, artă populară, arta de a trăi, cu popoare străvechi din sudul Dunării, cândva romanizate, elenizate, slavizate, ca tracii, ilirii; în nordul Dunării cu dacii, geții, carpicii... S-a depus peste el solul strămoșilor, adică țărâna lor din care s-a insuflat „virtutea românească“, derivată lingvistic din „virtus romana“... Limba română se trage din latina vulgară, folosită odinioară pe teritoriul romanizat din sudul și nordul Dunării, dinlăuntrul și în afara coroanei Carpaților și a Apusenilor, conform unui proces de civilizație de contact și receptivitate la popoare, etnii autohtone, pe care limba comună: instrument de comunicare între oameni – nu o rasă determinată elitist prin nu știu ce sânge mai nobil decât altul! – le-a pus în situație de conviețuire socială, economică, culturală. Le-a fost vehiculul civilizatoriu, nucleu spiritual și armă de apărare a traiului de toate zilele – a pâinii când bună, când rea – contra valurilor ciclice de migrații venite din afară, pe care le numim „barbare“. Căci „barbarul“ ignoră limba locului și a poporului așezat la el acasă, peste care el vine după pradă. „Romanitatea“ limbii va deveni „românitate“. Într-o „geografie lingvistică“ a Europei, limba română reprezintă latinitatea orientală, care a fost separată de masa latină occidentală în urma dislocării Imperiului roman, între Bizanț și Roma. Apoi, destrămat... Pentru români, romanitatea limbii protoromâne se „stratificase“ în momentul venirii slavilor, în secolul al VI-lea. Pe aceștia românii i-au